

Contactblad voor alle koren

in het Bisdom

Groningen-Leeuwarden

2011

NEDERLANDSE
SINT-GREGORIUS
VERENIGING

JAARGANG 24
NUMMER 3

Colofon
PUNCTUM

Jaargang 24, nr 3, november 2011

Punctum is een uitgave van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging (NSGV) in het Bisdom Groningen-Leeuwarden. Het blad verschijnt drie maal per jaar en is bestemd voor alle koren in het Bisdom Groningen-Leeuwarden. De uitgave is ook van belang voor de in het bisdom werkzame pastorale werk(st)ers, werkgroepen liturgie, (koor-) secretariaten, cantors, dirigenten en organisten.

Redactie: Het bestuur van de NSGV in het Bisdom Groningen-Leeuwarden
Redactieadres: Haddingestraat 21 H, 9711 KB Groningen
e-mail: sjoerdruisch@hotmail.com
Eindredactie/lay-out: Dhr. S. Ruisch en secretariaat NSGV in het bisdom Groningen-Leeuwarden
Ubbo Emmiussingel 79
9711 BG Groningen
Abonnementsprijzen: Korenabonnement: € 20,00 (5 exemplaren)
Persoonlijk abonnement: € 6,00
Bankrekening: 6702 65 578 t.n.v. Bisdom Groningen-Leeuwarden,
Ubbo Emmiussingel 79, 9711 BG Groningen,
onder vermelding van "t.g.v. NSGV"

Inhoud

Van de redactie	3
Van het bestuur	4
Prijsverhoging Punctum	5
Wijziging prijs ertekenen	5
Hoe gaat het met onze koren - verslag van het 140-jarig jubileum Dominicuskoor Leeuwarden	6

Fiori Musicali	8
Het koor is met vakantie	10
De afdeling Groningen van de Vereniging voor Latijnse liturgie	13
Uit het hart	15
In Memoriam	16
Nieuwe uitgaven	17
Muziekbijdrage 'Lofzang van Maria'	19
Cursussen	21
Verslag oriëntatiebijeenkomsten cantor cursus	22
Impulsdag Heilig Vormsel	23
Jubilea	24

Van de redactie

Van de twee muziekbijlagen die in de vorige Punctum waren opgenomen werd vermeld dat ze waren genomen uit de bundels "Taal en Teken" en "Ademtocht". Dit is niet correct. De acclamatie van Jan de Jong komt uit: "Al laat geen zon zich zien" – liederen en teksten voor de eredienst, tekst Sytze de Vries, muziek Jan de Jong. De acclamatie van Gerrit Baas is een losse uitgave.

Vicaris Generaal van Ulden is sinds kort met emeritaat. Zijn bijdrage "Vicaria" wordt overgenomen door Peter Postma (Gorredijk). Peter is al zijn hele leven actief in zowel de liturgische muziek als in de bloemenhandel. Zijn rubriek heeft dan ook de naam: "Fiori musicali" (muzikale bloemen) gekregen, naar de zeventiende-eeuwse bundel liturgische orgelmuziek van de Italiaan Girolamo Frescobaldi.

De muziekbijlage is ditmaal een éénstemmig Magnificatlied. Mooie, frisse muziek voor in de advent van de hand van Paul Schollaert.

Wij wensen u weer veel leesplezier.
Sjoerd Ruisch

Van het bestuur

Een aantal keren per jaar komt het bestuur van onze Diocesane NSGV bij elkaar in het bisdomhuis te Groningen. Vele uren worden er besteed aan de zorg voor de kerkzang in onze parochies. Want wat zijn onze kerkdiensten zonder dat we samen “De lofzang gaande houden”, zoals onze bisschop in zijn brief over de kerkmuziek dit omschreef.

Over deze brief heeft ons bestuur, in aanwezigheid van bisschop de Korte, uitvoerig met elkaar gesproken. Hoe houd je de zang in onze kerken gaande? Om dit te bereiken hebben we de hulp van koren nodig. Kerkzangers die er voor zorgen dat alle aanwezigen de Lof van de Heer kunnen zingen. Maar houden we dat vol? Dat is een zorg van ons allemaal!

Daarom ijvert het bestuur voor het aanstellen van een cantor. Deze zal goede diensten kunnen bieden als er geen koor aanwezig is. Gelukkig dat zich ongeveer twintig kandidaten hebben gemeld om als cantor te gaan functioneren in de parochies.

Eindelijk ...verzuchten we dan. Want al vele jaren wordt op de functie van cantor gewezen. Misschien zelfs als een “redmiddel”, als de koren onverhoopt ophouden te bestaan. Ik hoor u zeggen: dat zal zo’n vaart niet lopen!” Maar we moeten wel op de toekomst in proberen te spelen nu we zien dat onze parochiekoren vergrijzen.

Intussen hopen we dat de brief over de kerkmuziek niet in een la blijft liggen maar als gespreksstof gaat dienen in de parochies.

Het bestuur is voornemens nog wat richtlijnen voor gesprek te geven.

Een oproep, nogmaals, aan de verantwoordelijken in de parochies om deze bijzonder goede en inspirerende brief ter harte te nemen. Het

diocesane bestuur wil – voor zover in haar vermogen ligt- hierbij graag de helpende hand bieden.

Verder is het bestuur betrokken bij de voorbereidingen voor een “Impulsdag” rond de catechese, liturgie en vooral de zang bij de viering van het Vormsel. Pastores, dirigenten, organisten, besturen en elke belangstellende zijn welkom op zaterdag 28 januari 2012 in het parochiehuis te Assen. De pas uitgebrachte “Mis van de Heilige Geest” van het bisdom Breda, zal ten gehore worden gebracht. Heel geschikt om te gebruiken in de vormselvieringen. We hopen en verwachten dat velen die bij deze vieringen betrokken zijn, zullen willen meedoen.

Een telkens terugkerend onderwerp blijft de “Herstructuering”. Niet meer alles regelen vanuit het Diocesane Bestuur, maar de verantwoordelijkheid neerleggen bij de samenwerkende parochies. Dat laatste loopt nog niet zo goed, vinden wij. Althans we horen weinig reactie op onze voorstellen.

Door een treinstoring is de geplande vergadering van het Diocesane Bestuur NSGV met het SPOG, Oost Groningen, (nog) niet door gegaan. Maar deze zal binnenkort plaats vinden. Dat dit mag uitlopen op een hernieuwde vruchtbare samenwerking.

Ondanks de onderbezetting van ons bestuur, houden we zoveel mogelijk contact met de landelijke NSGV. Zo blijven we op de hoogte van wat in de andere bisdommen gebeurt.

J.Alferink

Prijsverhoging Punctum

Bij de behandeling van de begroting 2011 van de NSGV in het bisdom Groningen-Leeuwarden bleek een groot tekort op de post Punctum. Het bestuur is daarom genoodzaakt het korenabbonnement (5 exemplaren) met ingang van 2011 te verhogen tot € 20,-- (was € 17,50). Het persoonlijke abbonnement ad € 6,-- blijft ongewijzigd.

ERETEKENEN

Hier volgt een overzicht van de prijzen van de eretekenen.

De prijs voor de zilveren en gouden medaille is **gewijzigd per 28 januari 2011**

Oorkonde € 5,50,

erediploma 5,50

Eremedaille Brons vanaf 12½ jaar € 36,95

Eremedaille Zilver vanaf 25 jaar € 76,55

Eremedaille Goud vanaf 40 jaar € 90,30

Ereteken voor bijzondere € 86,20

verdiensten

Draagspeld brons/zilver/goud € 4,30

Broche brons/zilver/goud € 4,30

Draagspeld voor bijzondere verdiensten € 7,50

Oorkonde € 5,50

Insigne 50, 55, 60 jaar € 8,20

Erediploma € 5,50

Kaars € 30,85

Hoe gaat het met onze koren?

140-jarig jubileum Dominicuskoor Leeuwarden

Op zondag 13 maart jl. vierden wij het 140-jarig bestaan van ons koor. Het koor is opgericht op 12 maart 1871 en kreeg de naam 'Eer aan God' en was verbonden aan de Dominicuskerk toen nog aan de Speelmansstraat. In de volksmond altijd het Dominicuskoor genoemd.

Oorspronkelijk alleen een koor voor mannen. Vrouwen mochten toen der tijd niet meezingen in de eredienst. Dit veranderde pas in de jaren zestig van de vorige eeuw toen ook de dames lid mochten worden. Sindsdien is het een gemengd koor en we hebben het nooit anders gekend.

Het was en het is altijd een heel gezellig koor geweest in goede en slechte tijden. Dirigenten waren onder andere dhr. Lambooi, dhr. Hulsing, Frank van Dijk en sinds 1999 staat het koor onder enthousiaste leiding van Hinke Tjallingii. Zangers kwamen en zangers gingen. Het stokje werd gewoon doorgegeven aan de jongeren.

Tegenwoordig is dat wel een heel ander verhaal. We hebben bijna geen nieuwe aanwas meer. Al zeker zes jaar moeten we het zonder tenorpartij stellen en vorig jaar na de vakantie bleek dat de altpartij ook niet meer voldoende vertegenwoordigd was. Daarom zijn we de laatste tijd genoodzaakt om tweestemming te zingen. Gelukkig weet Hinke daar altijd een creatieve draai aan te geven door zo af en toe de sopraanpartij in tweeën te delen en zie we zingen dan toch in ieder geval weer driestemmig.

Ik moet zeggen het gaat ons goed af en we blijven trots op ons koor want volume hebben we wel. Het werkt erg leuk dat elke stem er toe doet en we blijven er plezier in houden. Lastig wordt het wel als er een paar koorleden ontbreken maar dat komt zelden voor.

Dat het koor na 140 jaar nog altijd van zich kan laten horen is volgens mij wel bijzonder. Ik vraag mij wel eens af of er nog meer van zulke oude koren bestaan.

We hopen dat wij nog vele jaren het hoogste lied mogen zingen zodat het loflied voor God mag blijven klinken.

In de feestelijke Eucharistie van 13 maart zongen wij de Nederlandstalige mis van Jacob de Haan. Onder en na de communie zongen we het Uittochtlied van Andre Teldermans en ons lied 'Zonder woorden' van Dvorak.

Na de mis was er voor iedereen koffie met gebak en in besloten kring onder het genot van een hapje en een drankje bleef het nog uren heel gezellig.

Bij onze jaarlijkse viering van het Caeciliafeest zal dit bijzondere feest nog een staart(je) krijgen.

Namens het bestuur van het Dominicuskoor,
Aggie Postma

Annie Bank Edition
Postbus 347
1180 AH Amstelveen
Tel. 020-4412202
Email:sales@anniebank.nl

Op deze websites vindt u

allerlei informatie over nieuwe uitgaven en over koormuziek.

www.anniebank.com

www.koormuzieknet.nl

www.organmusic.nl

Fiori Musicali

Het was ieder jaar een vast ritueel. Tijdens onze vakanties in Zuid-Limburg liepen we op de eerste zondag van ons logeeradres door golvende korenvelden, langs Mariakapelletjes en prachtige vergezichten naar de kerk in het naastgelegen dorp. Ik kan me nog die eerste keer in 1985 herinneren. Het was de laatste zondag voordat het koor daar met vakantie zou gaan. Een volle kerk wachtte tot de bel ging. De pastoor kwam op, keek een keer schichtig naar boven en het koor barstte los in een vierstemmig gezang. Een wedstrijd tussen hen en het orgel wie het hardste kon. Het was Latijn maar wat ze zongen werd nergens aangegeven. Nadat ze weer op adem waren gekomen volgden de ordinariumberoepen. Een jodelende 'Missa Pastoralis.' De stapeltjes Laus Deo bleven onaangeroerd in de hoeken van de banken liggen want de acclamaties tussendoor waren ook allemaal meerstemmig. Bij de gratie Gods en die van het koor mochten we zowaar Credo 3 meezingen. Aan het eind van de viering ging het in het slotlied ook weer 'van Jetje'. Een Russisch-Orthodox gezang met bulkende bassolo. Na de mededeling van de pastoor : "Dat het weer prachtig was geweest!" en applaus van het volk, stroomde het koor van boven naar beneden en de kerk leeg.....

Na veel jaren buitenlandse vakanties waren we dit jaar weer eens in Zuid-Limburg op hetzelfde adres en lopen we naar dezelfde kerk. Het gemengd koor blijkt al met vakantie en bij de kerk zien we op straat de mannen van de Schola Cantorum al aankomen. In plaats van vierstemmig is nu alles eenstemmig zoals het hoort en er is gelukkig af en toe wat mee te zingen. De pastoor heeft een vakantiepreekje van amper vier minuten en er is geen Credo. Ook deze mannen gaan bij het slotlied de strijd aan met het orgel, maar nu met een Limburgs lied. Waar het over gaat? Joost mag het weten.....

Onze vakantie is nu echt begonnen. Het weer is wel eens beter geweest. De zon laat zich niet zien en de korte broek komt niet uit de koffer. Maar het is uitstekend wandelweer en dus gaan we wandelen. Heerlijk in deze prachtige omgeving. Bloeiende holle wegen, overal beekjes en een overvloed van terrasjes met koffie, vlaai en trappistenbier. Op zo'n wandeling komen we langs een kerkje in een heel klein dorp. Een voorbijganger zegt dat er minder dan 100 mensen wonen. We besluiten dat we daar op de tweede zondag naar de kerk zullen gaan.

Omdat het op die morgen stortregent gaan we met de auto en staan met de aloude hellingproef maar schuin omhoog, praktisch tegen de kerkmuur aan. We zijn een kwartier te vroeg, als we de kerkdeur opendoen stuiten we op een hal vol zittende mensen. Ook in de kerk zelf is nog maar net een plaatsje te vinden. Tot onze verbazing is hier de voertaal van het koor Duits. Er is een liedboekje met twee bladzijden Latijn, twee bladzijden Nederlands en verder alleen maar Singmessen en korte Duitse liederen op van vroeger bekende melodiën. Ook hier geen bord met volgnummers, of mondelinge aanwijzing. Achter in het boekje de inhoudsopgave, maar die staat niet op alfabet. Dus als het koor begint te zingen onthou je het eerste woord, kijk je vlug bij de inhoud en zoek je het lied op. Helaas: als je het gevonden hebt is het koor al weer klaar.

Wij zijn trouwens de enigen die zitten te zoeken. Dat hebben ze hier waarschijnlijk nooit geleerd, of het al lang weer opgegeven. Er is vrijwel geen mens die meezingt. De mooie preek in het Nederlands is echt 'Van hart tot hart'.

Dan loopt de viering ten einde en het koor zet het laatste lied in: "Grosser Gott wir loben Dich". Tijdens mijn puberteit zongen we op deze melodie altijd: "Moeder onze kraai is dood": Faaa fa| fa mi fa| sol la sol | faaa. Gelukkig zingen ze twee coupletten. Een voor de zegen en een erna zodat ik wat tijd krijg om de Duitse tekst op te zoeken. En ziedaar! Het kerkvolk rijst omhoog en met z'n allen zingen we dit lied uit volle borst mee! Ik merk dat mijn stem begint te wiebelen van pure emotie....

Peter Postma.

Het koor is met vakantie!

Het zal u bevreemden dat wij het nu over de vakantie hebben. Hooguit zou u kunnen denken dat de kerstvakantie aan de orde is.

Nu is het bij koren niet ongewoon dat ze na hoogtijdagen zoals kerstmis een pas op de plaats maken. Maar meestal is men in het nieuwe jaar al snel aan het werk.

In dit artikel hebben wij het over de zomervakantie, liever zomerreces. De periode waarin deze plaats vindt is steeds meer aan het uitdijen. Leden van (gemengde) koren zijn in meerderheid vutters en/of gepensioneerd; zij hebben tijd en gelegenheid om in het voor- en naseizoen op vakantie te gaan. Wij signaleerden dat al ruim voor Pinksteren – en dat is anders dan bijvoorbeeld tien jaar geleden! – bij deze en gene de caravan voor de deur staat of een vakantiereis geboekt is. Het betekent voor de koren dat het zomerreces soms meer dan drie maanden beslaat, tijdens welke men op halve kracht werkt of in het geheel niet functioneert. Andere koren in de parochie, als die er zijn, zouden dat gat kunnen opvullen, maar ook voor hen geldt dat op een bepaald moment de zomervakantie aanbreekt.

Gegeven het feit dat kerk en liturgie altijd doorgaan, moet de zomerperiode ruimschoots op tijd voorbereid worden – vandaar dit artikel over vakantie op een ongewone tijd. Wij gaan in een drietal stappen na wat er nu te doen valt.

Hoe is de afgelopen vakantieperiode verlopen?

Een evaluatie dus van de afgelopen zomer. Natuurlijk kan een evaluatie in gevestigde groepen als werkgroep liturgie en koren gehouden worden, beter is het om zo'n groep uit te breiden met anderen die op liturgiegebied minder actief zijn. Immers in de kerkenbanken is het liturgisch leven anders dan bij de degenen op het priesterkoor of daar dichtbij.

Ga na hoe de vieringen van bijvoorbeeld 15 mei (dit jaar al ruim voor Hemelvaartsdag!) tot 15 september in liturgisch-muzikaal opzicht verlopen zijn: wanneer waren er een of meerdere koren, wanneer kon men niet over een koor beschikken?

Hoe zijn de vieringen zonder medewerking van een koor verlopen? Was er een cantor en/of een organist? Werden tijdens een viering wat (overbekende) liedjes gezongen? Of waren het vieringen zonder zang? Hoe kwam het over bij de kerkgangers?

Wie deze evaluatie goed doet, krijgt een waslijst aan positieve en negatieve punten. De ene houdt je natuurlijk vast en misschien valt er nog wat aan te verbeteren, aan de andere moet je het nodige zien te doen.

In het werkseizoen werken aan de liturgie voor de zomer.

Dat klinkt vreemd, maar is wel waar als men het volgende bedenkt:

Het opbouwen van liturgische gewoontes: dit gaat verder dan alleen maar de liturgische houding van staan, knielen en zitten. Je kunt heel gemakkelijk de mensen laten wennen aan een gezamenlijk lied aan het begin en het einde van de viering; dat er altijd een antwoordpsalm na de eerste (oudtestamentische) lezing is; dat een gezongen acclamatie na elke voorbede beter is dan iets te zeggen; en natuurlijk zing je het Onze Vader. Op deze manier kweek je bij de mensen een behoefte aan gezongen liturgische elementen en is men meer gemotiveerd om mee te doen.

Zorg voor repertoire, zowel beproefde gezangen die niet meer stuk te krijgen zijn, als eigentijds materiaal. Bedenk daarbij de huidige veel gebruikte bundels al tientallen jaren oud zijn! (Randstadbundel en GvL – 15 tot meer dan 30 jaar geleden.)

Doe in het zomerseizoen geen beroep op reservekrachten, die verder in de loop van het jaar wel thuis kunnen blijven. Medewerkers in de liturgie moeten door het hele jaar heen gevraagd worden. Op de reservebank zitten is bij voetbal niet alleen vervelend, ook voor de liturgie geldt dat.

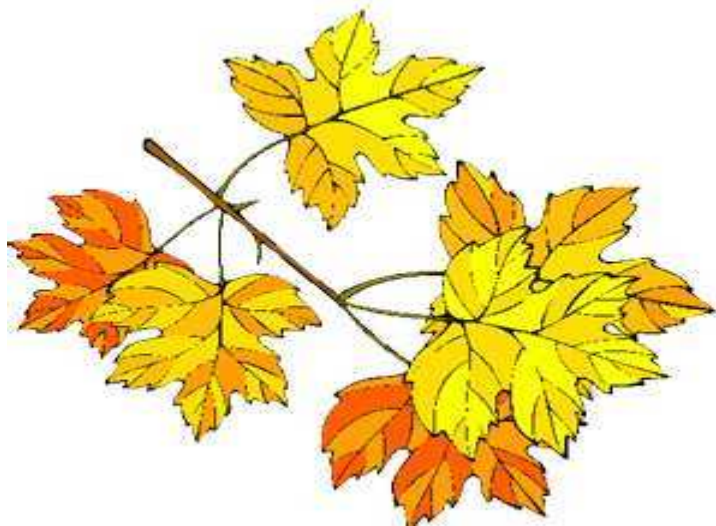
Het zomerseizoen begint nu al.

En dat terwijl (op dit moment) verreweg de meeste bladeren moeten vallen, en wij de lol (of niet) van ijs en sneeuw nog moeten hebben.

Maak voor wat de muziek in de liturgie betreft een planning. Neem daarvoor bijvoorbeeld de zo juist genoemde periode 15 mei – 15 september 2012 (dat is vanaf vóór Hemelvaartsdag tot ruim na de zomervakantie). Leg de spelers op het muziekpodium in dat rooster vast (en maak afspraken met ze). De overblijvende data proberen in te vullen met: organist, projectkoor (gevormd door koorzan-

gers die thuis zijn) en/of cantor – ook met hen afspraken maken!
Mogelijk zullen er dan nog vieringen zijn die oningevuld blijven. Probeer ook hier (nood-)oplossingen te bedenken: het is voor een voorganger in een viering ondoenlijk om naast zijn/haar liturgische taak ook de leiding van de zang op zich te nemen.

Wil Jongma

De afdeling Groningen van de Vereniging voor Latijnse liturgie.

Het is al weer gedurende ruim veertig jaar (sinds 1969), dat de afdeling Groningen van de landelijke Vereniging voor Latijnse liturgie iedere zondagmorgen om negen uur in de Sint Jozefkathedraal een viering van de H. Eucharistie in het Latijn verzorgt. Het bijzondere is dat deze afdeling van de vereniging geen deel uitmaakt van een parochie, maar een eigen geloofsgemeenschap is van katholieken, die het Latijn, de supranationale taal van de RK kerk, en het Gregoriaans, de liturgische muziek bij uitstek van de RK kerk, in de H. Eucharistieviering willen behouden en bevorderen. Bovendien wil zij de liturgie vieren volgens de richtlijnen van de RK kerk.

De afdeling Groningen heeft het in de laatste jaren van de vorige eeuw moeilijk gehad. Van 1975 tot 1990 moest de vereniging uitwijken naar het Pepergasthuis en van 1990 tot 1991 naar de kapel van het RK kerkhof. Sinds 1991 maakt de afdeling Groningen op verzoek van de bisschop weer gebruik van de Sint Jozefkathedraal, waarmee sindsdien de relatie uitstekend is. De huidige plebaan, pastoor Wagenaar, celebreert niet alleen de Nederlandstalige viering van de H. Eucharistie, maar doet dit ook eens per maand in het Latijn met de leden van de VvLL.

De afdeling heeft gelukkig steeds priesters bereid gevonden om de Latijnse H.Mis te celebreren. Momenteel zijn dat naast pastoor Wagenaar vooral pastoor Alferink, pastoor Kuipers, pater Van Beeck en de niet-Nederlandstalige pater Okonek uit Polen. Het aantal mensen dat de Latijnse H.Mis om 9 uur 's morgens meeviert ligt tussen de 60 en de 100. Ruim de helft ervan vormt de vaste kern van de kerkbezoekers waarvan de meesten reeds op leeftijd zijn, maar ook jongeren zijn aanwezig. Het zijn zowel autochtonen als allochtonen die niet allemaal leden zijn van de afdeling. De leden wonen verspreid over Noord-Nederland waarvan de meeste echter wel in de stad Groningen en omgeving. Door hun jaarlijkse vrijwillige bijdragen en de kerkcollectes maken zij de wekelijkse viering van de Latijnse H.Mis, hetgeen een vrij kostbare zaak is, financieel mogelijk.

De organisatie voor de viering van de Latijnse H.Mis vraagt om de inzet van veel vrijwilligers. Zondagmorgen om 8 uur wordt de kerk geopend en worden de nodige voorbereidingen getroffen in de kerk en op het priesterkoor. Vanaf 8.30 uur zingt de Schola Cantorum onder leiding van koorleider en voorzanger Hans Eijsink de Gregoriaanse gezangen in, waarvoor op donderdagavond is geoefend. Het is voor de schola een zware opgave iedere zondag te zingen. De presentie is hoog en het enthousiasme is groot, want op uitnodiging is men bij gelegenheid bereid ook elders te zingen. Na de viering van de H.Mis wordt de kerk weer teruggebracht in de staat waarin men haar heeft aangezien, zodat de parochie vanaf half elf weer kan beschikken over het kerkgebouw voor de viering.

De afdeling Groningen verzorgt ook een bulletin met informatie over de vieringen van de Latijnse H.Mis in de Sint Jozefkathedraal en een Overzicht van Vieringen met Gregoriaanse gezangen door de diverse scholae in Noord-Nederland. Met deze scholae heeft de afdeling contact. Indien mogelijk is het bestuur van de afdeling Groningen bereid parochies te helpen of te adviseren bij het opzetten van een viering in het Latijn of met gedeelten in het Latijn en met Gregoriaanse gezangen. Zo organiseert de afdeling jaarlijks enkele Latijnse vieringen in het Karmelklooster te Drachten.

Fred Slijkerman, bestuurslid VvLL

Uit het hart

Uit het hart komt dit keer van Vincent van Haandel, koorlid van het Franciscus Themakoor uit Leeuwarden:

Muziek betekent veel in mijn leven. Muziek en zeker zingen betekent voor mij echt mijn ziel open zetten. In de koren waarin ik de afgelopen jaren heb mogen deelnemen heb ik dat ook echt kunnen doen. De vraag werd mij gesteld om een lied te bespreken wat mij zeer na aan het hart ligt. Ik zou uit vele liederen kunnen kiezen. Ik heb gedacht aan het Engelstalige, Total Praise (lofprijzing). Of ook het Italiaanse marialied; Vogliamo Amarti (Maria, wij houden van jou). Uiteindelijk heb ik toch besloten het dichterbij huis te zoeken. Ik kies voor het lied "Wat ik niet kan zeggen". Dit lied drukt namelijk in zijn tekst precies uit wat ik voel in mijn geloof maar wat ik dus niet altijd goed kan uitspreken. Het is de uitdrukking van de ziel die pas vrijkomt tijdens het zingen. Ik ben als persoon geen spreker die makkelijk zijn gevoelens toont. Die gevoelens komen pas bij mij tot uiting wanneer ik kan zingen.

Het lied is geschreven door Marcel Zagers en de muziek is van Johan Siemensma

Elke dag staan kranten vol met nieuws van dood en leven,
wat er wereldwijd gebeurt in woorden opgeschreven

Maar wat mij het meest verwondert gaat aan taal voorbij.
Wat ik niet kan zeggen zing ik - versta je mij?

Wij beheersen het bestaan maar willen alles weten.
Alles krijgt een eigen naam geen ding mag naamloos heten.

Maar het wonder van het leven gaat aan taal voorbij.
Wat ik niet kan zeggen zing ik- versta je mij?

Heel het leven is een wonder elk begrip voorbij.
Wat ik niet kan zeggen zing ik- versta je mij?

God die alles overziet, aan U dank ik het leven.
Ik geloof maar vraag mij niet daar woorden aan te geven.

Heel het leven is een wonder elk begrip voorbij.
Wat ik niet kan zeggen zing ik- versta je mij?

Want wat mij het meest verwondert gaat aan taal voorbij.
Wat ik niet kan zeggen zing ik – versta je mij?

In Memoriam

Op 21 oktober 2011 is ons oud-bestuurslid Theo Lotstra overleden. Hij is vele jaren lid geweest van onze werkgroep.

Op 29 oktober 2011 is Gerrit Hulsink overleden. Voor de NSGV heeft hij veel cursuswerk verricht.

Dat zij mogen rusten in vrede.

Nieuwe uitgaven

Mis van de Heilige Geest

Begin vorig jaar werd de 'Mis van de Heilige Geest' gepresenteerd. Het is een compositie die Frans Bullens schreef in opdracht van het bisdom Breda. De mis is vooral bedoeld voor gebruik tijdens vormselvieringen.

Het vormsel wordt in ons bisdom gewoonlijk toegediend tijdens een eucharistieviering. Frans Bullens, die al sinds 1970 de liturgische praktijk van de vormselvieringen kent, weet dat de vaste gezangen hierbij vaak stiefmoederlijk worden bedeed. Hij schreef daarom deze mis, die hij omschreef als "een mooi stukje muziek dat prettig en makkelijk is om te zingen."

De begeleiding houdt de zangers ook op punten waar ontsporing dreigt, netjes op het rechte pad. Elke parochie met een koor dat onder deskundige leiding staat, heeft met de Mis van de Heilige Geest een passende en feestelijke muzikale invulling van de liturgie bij de toediening van het H. Vormsel. Partituren van de mis zijn verkrijgbaar via de webshop van het bisdom Breda

www.bisdombreda.nl.

De mis is inmiddels ook op cd te beluisteren. Via het bisdom Breda is deze verkrijgbaar. Ze kost € 5,- en is op te vragen bij het secretariaat van het bisdom (T 076 - 522 34 44, e-mail:

secretariaat@bisdombreda.nl.

NSGV bisdom Breda.

Inmiddels is de Mis van de Heilige Geest ingestudeerd door een cantorgroep van de Titus Brandsmaparochie te Leeuwarden en heeft de eerste uitvoering al plaats gehad.

Redactie.

Orgelles op een monumentaal instrument?

Voor beginnende organisten of gevorderde organisten die zich willen verdiepen in liturgisch orgel-spel en/of literatuurspel.

Leslocatie: de Sint Jozefkathedraal te Groningen, lesorgel: het engelse koororgel en/of het grote Maarschalkerweerdorgel.

Geïnteresseerd?: neem contact op met docent Sjoerd Ruisch, titulair organist van de St. Jozefka-thedraal.

050-3185978 / 06-46062409 / sjoerdruisch@hotmail.com

Lijst reserve-musici

Dhr. T.F.M. Mooijman is beschikbaar als **dirigent en organist**,

woonplaats Veendam tel. 0598-713405/ 06-40708655

Email: mooijman.trevor@gmail.com

dhr. W. Jongma is beschikbaar als **dirigent/cantor**

woonplaats Wolvega tel. 0561-612662

Email: wjongma@kpnplanet.nl

Dhr. U. Tjallingii is beschikbaar als **dirigent/organist en**

cantor. Dhr. Tjallingii is 5^e jaars Conservatorium (Schumann) en hij studeert orgel aan de Noord Nederlandse Orgelakademie (Stef Tuinstra te Groningen). Woonplaats Deinum, tel. 06-14859557

Dhr. L. van der Heide is beschikbaar als **cantor**, woonplaats Harlingen, tel. 06-43023468

Secretariaat NSGV:

Tel. 050-4065888

Email: l.winter@bisdomgroningenleeuwarden.nl

Lofzang van Maria

Paul Schollaert

Bronvermelding:
Copyright VCLM Vlaams Centrum
Liturgische Muziek
Herestraat 53, 3000 Leuven (B)
www.vclm.be
Info: Claudine Martens, tel.
003216852444

Refrain

Mijn hart zingt voor de Heer: Mag - ni - fi - cat! Mijn God is mij ge - na - dig, mijn
vreug - de o - ver - da - dig, en ie - der prijst mij za - lig: Mag - ni - fi - cat! Mijn
hart zingt voor de Heer: Mag - ni - fi - cat.
1. Wel - wil - lend zag mijn Red - der naar zijn ge - rin - ge die - na - res, vol - trok aan mij zijn
won - der. Hei - lig is Zijn Naam. *Refr.*

2. Hij is de trouwe Helper van wie voor Hem gevoelig is, maar wie hooghartig leven, wijst Hij van zich af. *Refr.*
3. Die machtig is zal vallen, die nietig is komt op de troon, die hongert wordt verzadigd, rijken stuurt Hij heen. *Refr.*
4. Zijn volk was Hij indachtig, vol deernis jegens Israël, getrouw aan zijn gelofte. Eeuwig duurt zijn heil. *Refr.*

Donek

Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging - DoNeK - Toonkamer

Voor informatie over Donek zie onderstaande adressen en telefoonnummers

Kromme Nieuwegracht 66 3512 HL Utrecht tel.030-2331010 e-mail: info@nsgv.nl of h.muskens@hetnet.nl

Oproep

Verscheidene parochie- en koorbesturen hebben nog niet gereageerd op het schrijven inzake de herstructurering van de NSGV in het bisdom Groningen-Leeuwarden.

Zie het bestuurlijk bericht in Punctum 2009-2 of op de website www.nsgv.nl, bisdom Groningen-Leeuwarden, onder de rubriek 'Nieuws'.

Zeer dringend verzoekt het bestuur van de diocesane NSGV dit alsnog en zo spoedig mogelijk te doen.

Cursussen

De NSGV in het bisdom Groningen-Leeuwarden organiseert in principe geen cursussen voor (a.s.) dirigenten, organisten en koorzangers. Bij vragen daarnaar wordt altijd verwezen naar muziekscholen en cursussen in de regio. Wel organiseert zij studiedagen en kortlopende cursussen in samenwerking met andere diocesen en/of derden. Op dit moment is het NSGV-bestuur bezig te zich oriënteren voor de volgende cursussen:

De cantor cursus

Volledige informatie over de opzet en de inhoud van de cursus kon op de oriënterende cantorbijeenkomsten niet gegeven worden.

In het NSGV-bestuur is steeds gedacht aan een interactieve cursus met een reeks van vijf bijeenkomsten op zaterdagmorgen, ongeveer 2 à 3 uren per bijeenkomst op nader te bepalen plaats(en). Het is de bedoeling dat men al tijdens de cursus in de liturgie in de eigen kerk gaat functioneren. Na de cursus worden er nog een of enkele terugkombijeenkomsten gehouden.

De oproep om alvast (voorlopig) voor de cursus aan te melden heeft het NSGV-bestuur geen wind-eieren gelegd. De stand van zaken anno begin november 2011 is in totaal 19 aanmeldingen, waarvan 11 uit de regio Drenthe, 2 uit de regio Groningen, 4 uit de regio Noord-Oost Fryslân en 2 uit de regio Zuid-West Fryslân.

Het NSGV-bestuur is nu aan zet voor de organisatie van de cursus.

Cursus Gregoriaans

De belangstelling voor het Gregoriaans is nog steeds groeiende, en dat niet alleen bij de ouderen uit nostalgische overwegingen, maar

ook bij jong publiek. Collega-bestuurder Wim Gosens en Jos Manshande spelen daar met cursuswerk op in. Voor het komend najaar 2011 en/of in 2012 zijn er weer mogelijkheden voor een cursus Gregoriaans, en wel in Fryslân (waarschijnlijk Harlingen, maar mogelijk ook Franeker en/of Leeuwarden) en Groningen. Naar geschikte locaties en tijdstip wordt nog omgekeken. Op de cursussen zijn jong en oud, katholiek en niet-katholiek van harte welkom. Opgaven kunnen gedaan worden via het secretariaat l.winter@bisdomgroningenleeuwarden.nl.

Oriëntatiebijeenkomsten cantor cursus

Op drie zaterdagen in september 2011 werden achtereenvolgens te Heerenveen, Groningen en Emmen oriëntatiebijeenkomsten voor een cantor cursus gehouden. De bedoeling van deze bijeenkomsten waren tweërlei: de aanstaande cursisten moesten een idee krijgen wat er in een dergelijke cursus geboden wordt; omgekeerd wilde het bestuur van de NSGV enig idee hebben wat de wensen van de mensen waren. De bijeenkomsten werden geleid door afgevaardigden van het NSGV-bestuur.

Geheel naar de gewoonte in NSGV-kringen werden de bijeenkomsten zingend geopend. Voor sommigen was dit een openbaring: men had meteen de juiste sfeer te pakken.

Na woorden van welkom en een kennismakingsronde ging men meteen van start.

Cantor zijn.

Allereerst was een beknopt historisch overzicht, om aan te geven dat een cantor geen vinding is van de laatste jaren, maar in de liturgie een zeer oude functie is.

Immers veel van onze hedendaagse liturgie heeft als basis de liturgie zoals die in de middeleeuwen in de kloosters plaatsvond. Daar zong de kloostergemeenschap, de cantor(es) functioneerde(n) als voorzanger, en een aantal steeds terugkerende acclamaties waren voor het aanwezige volk. Door de groeiende meerstemmigheid vanaf de 15^e eeuw kwam de samenzang in de verdrukking. Pas in de 20ste eeuw met het Motu proprio van paus Pius X (1903) en de Constitutie over de liturgie (1963) kreeg de samenzang meer impulsen. Een niet geringe opdracht voor de cantor is hier leiding geven aan de samenzang in alle mogelijke omstandigheden, in druk bezochte vieringen, maar ook met een groepje aanwezigen, met of zonder begeleiding van een organist.

Bijzondere aandacht werd besteed aan de zang in de woorddienst, de belangrijkste taak van cantor en koor. Vanuit de joodse traditie kwam de psalmzang in onze liturgie. Psalmen, hoogtepunten van wereldliteratuur, zijn altijd de basis geweest voor verkondiging, meditatie, gebed en zang. In de woorddienst zong de cantor vanaf een trede (gradus) van de altaartrap de psalm voor. Latere ontwikkelingen gaven de uitbreiding van de

psalm met een refrein en de ontwikkeling van het graduale met een ingekorte tekst tot een of enkele verzen en een steeds rijkere melodie.

Ook het hallelujavers als begeleidende zang bij het aandragen van het evangelieboek werd besproken en toegelicht.

Goede voorzang en repertoirevorming van psalmen bij de lezingen zal zeker een belangrijk onderdeel worden van de cantor cursus.

Gewezen werd ook op andere mogelijkheden voor de cantor. Vanaf de invoering van de volkstaal in de liturgie de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw is er steeds een grote vlucht geweest naar de strofeliëden, die vandaag de dag nog steeds merkbaar is. Strofeliëden zijn mooi, maar bij een overdadig gebruik lijkt het of de liturgie in stukjes verdeeld worden. Vanuit de traditie zijn voorbeelden open vormen van gezangen te geven, die meer in harmonie staan met het actuele moment, zoals gebeden om vergeving, Gloria, Credo, zegen en heenzending. Ook nieuwere ontwikkelingen bieden kansen, zoals acclamaties bij de voorbeden en in communiegebeden. Ook hier zal de voorzang van de cantor niet mogen ontbreken, en hij zal leiding moeten geven aan de gedeelten die voor samenzang bestemd zijn.

In de cantor cursus zullen de mogelijkheden die hier liggen uitgebreid aan de orde komen.

Wil Jongma

Impulsdag Heilig Vormsel

In samenwerking met de diocesane werkgroep liturgie wordt op **zaterdag 28 januari 2012** van 10.00 uur tot 15.00 uur een impulsdag over het Vormsel gehouden. Deze bijeenkomst vindt plaats te Assen in het parochiecentrum en de kerk van de parochie Maria ten Hemelopneming. In deze bijeenkomst wordt nader ingegaan op de catechese rondom het Vormsel. Ook komt de liturgie van de toediening van het Vormsel aan de orde.

Bijzondere aandacht zal de muziek in de liturgie krijgen, en worden nieuwe gezangen ingestudeerd, onder meer de 'Mis van de heilige Geest' van Frans Bullens, voor driestemmig gemengd koor (SAB) en samenzang.

Diocesane werkgroep liturgie en bestuur van de NSGV bisdom Groningen-Leeuwarden.

(In onze nieuwsbrief heeft u over deze dag ook al informatie ontvangen. De datum is verschoven van 26 november naar 28 januari 2012).

Jubilea

Bargercompascuum

R.K. herenkoor van de parochie H. Jozef
55 jaar dhr. H.H. Kuhl

Dokkum

St. Caeciliakoor van de parochie H. Martinus en H.H. Bonifatius en
Gezellen
40 jaar mw. M.A. C. Zeinstra-Kuipers
45 jaar mw. M.C. Rotteveel-Jorna
45 jaar mw. B. S. Dooper-de Jong

Franeker

St. Caecilia dames- en herenkoor van de parochie H. Franciscus
50 jaar dhr. W. Rodenburg
58 jaar Dhr. N. Douma
40 jaar mw. A. Veldman
40 jaar mw. G. de Haan
40 jaar dhr. W. van Balen

Frederiksoord

Kerkkoor van de parochie H. Johannes Apostel en Evangelist
50 jaar mw. A. Bollen-van der Linden

Hoogeveen

Rouw- en Trouwkoor van de parochie O.L. Vrouwe Visitatie
53 jaar dhr. M.J. Smits

Nieuwe Pekela

Gemengd koor Bonifatius van de parochie H. Bonifatius
40 jaar mw. A. A. Deuling-van Keulen
60 jaar dhr. B. G. Bügel

Nieuw Schoonebeek

Gemengd koor st. Caecilia van de parochie H. Bonifatius
40 jaar dhr. B.H. Assen

Roden

Triniteitskoor van de parochie de Triniteit
40 jaar Mw. P. H. M. Oosterman-van Ringh

Winschoten

Vituskoor van de parochie H. Vitus
12½ jaar dhr. G.J. Elshof

Wolvega

Franciscuskoor van de parochie H. Franciscus
25 jaar mw. R.V. Sloot-de Jong
40 jaar mw. J.E.M. Sloot-Hogeling

Wytgaard

Kerkkoor St. Caecilia van de parochie Maria ten Hemelopneming
40 jaar mw. M. Hoekstra (in 2008 40 jaar lid)
40 jaar mw. G. Hofstra (in 2010 40 jaar lid)
40 jaar mw. A. Bijlsma (in 2010 40 jaar lid)
40 jaar mw. A. van der Meer (in 2010 40 jaar lid)
25 jaar mw. P. Pijper (in 2010 25 jaar lid)

25 jaar mw. C Hoekstra (in 2010 25 jaar lid)

25 jaar mw. R. Roorda (in 2010 25 jaar lid)

Bij het secretariaat van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging in het Bisdom Groningen-Leeuwarden komen regelmatig meldingen binnen van vacatures van dirigenten en organisten, zowel voor een vast dienstverband als voor tijdelijke waarneming en vervanging bij ziekte of langdurige afwezigheid.

Zelden slaagt het bestuur hierin succesvol te bemiddelen omdat zij niet beschikt over de benodigde gegevens.

Het bestuur roept daarom

dirigenten en organisten m/v

op om zich te melden bij het secretariaat (adres: zie binnenzijde achterpagina van Punctum).

Van hen wordt verwacht dat ze bereid zijn om naast hun reguliere, voor kortere of langere tijd repetities en vieringen te leiden en begeleiden, en/of in voorkomende gevallen te vervangen.

Wij verzoeken alle koorsecretariaten de volgende gegevens te mailen naar:
sjoerdruisch@hotmail.com (onderwerp: nsgv)

Parochie:

Plaats:

Naam koor:

Secr:

Tel nr. secr.

e-mail adres:

Het mutatieformulier kunt u vinden op de website van de NSGV.

Hier kunt u uw wijzigingen op aangeven.

**Samenstelling van het bestuur van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging
in het Bisdom Groningen-Leeuwarden**

W.B. Jongma (0561) 61 26 62	Secretaris, beheer onderscheidingen Mosheide 14, 8471 VT Wolvega wjongma@kpnplanet.nl
J. Alferink (0513) 62 74 46	Diocesane Werkgroep Liturgie, plv. lid Hoofdbestuur Aanspreekbaar voor de samenwerkingsverbanden: Drachten e.o., Bergum/Dokkum/Ameland, Vier Samen. Bielzen 45, 8441 AW Heerenveen alferink-j@hetnet.nl
W.P. Gosens (058) 212 92 43	Aanspreekbaar voor de samenwerkingsverbanden: Franeker e.o., Wytgaard e.o., Leeuwarden, Noordendorpstraat 55, 8922 JJ Leeuwarden w.gosens@chello.nl
H.H.J.M. Limberger (050) 301 39 31	Aanspreekbaar voor de samenwerkingsverbanden: SPNG, Groningen Ceresakker 1, 9781 KJ Bedum hhjmlimberger@home.nl
A.G. Buter (058) 289 40 90	Penningmeester Menaldumerstraat 29, 8913 EW Leeuwarden agbuter@kpnmail.nl
S. Ruisch (050) 318 59 78	Eindredactie Punctum Haddingestraat 21H, 9711 KB Groningen sjoerdruisch@hotmail.com
Vacature	voorzitter
Vacature	vertegenwoordiger samenwerkingsverbanden Gaasterland, Sneek e.o., Bolsward e.o., NOP, joure e.o.
Vacature	vertegenwoordiger samenwerkingsverband Kanaalstreek
Vacature	vertegenwoordiger samenwerkingsverband SPOG
Vacature	vertegenwoordiger samenwerkingsverbanden Assen e.o., Meppel e.o., Klazienaveen e.o., IBE, Coevorden, Schoonebeek e.o.

Secretariaat: Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging in het
Bisdom Groningen-Leeuwarden
(050) 406 58 88
l.winter@bisdomgroningenleeuwarden.nl

website: info@nsgv.nl.

Landelijk secretariaat Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging:

Kantoor NSGV: Kromme Nieuwegracht 66, 3512 HL Utrecht
(030) 23 31 010 info@nsgv.nl, tel. 030-2331010

Kopij voor Punctum jaargang 25 nummer 1, die zal verschijnen in april 2012, dient uiterlijk eind maart 2012 per post of e-mail bij het redactieadres aanwezig te zijn. Voor het redactieadres: zie het colofon op de binnenzijde van de voorpagina. De eindredactie behoudt zich het recht voor om artikelen in te korten.

Uitgave van het bisdom Groningen-Leeuwarden:

Vesperale

Vesperale begeleidingsboek

Zeven vespers voor gebruik door het kerkelijk jaar op teksten uit het getijdenboek

Muziek: Frits Haaze en Johan Elzinga

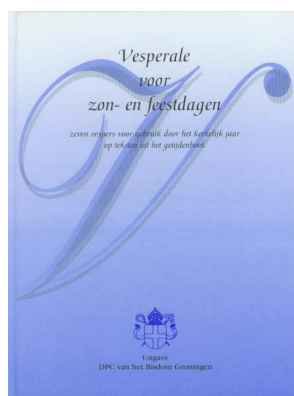
Gratis te verkrijgen tegen verzendkosten:

Telefonisch: 050-4065888

e-mail: l.winter@bisdomgroningenleeuwarden.nl

schriftelijk: Ubbo Emmiussingel 79

9711 BG Groningen

©NSGV in het bisdom Groningen-Leeuwarden, november 2011